

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. II. De perfectione Dei. Sitne Deus ens summè perfectum, &
illimitatum in omni genere perfectionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

buit humanitati subsistere.

Contra doctrinam præcedentem, præter Scoti argumenta, alibi refutata, objici duo solent. Primò, quòd actus contingentes & liberi intellectus, & voluntatis diuinæ, non videantur pati posse simplicitatem omnimodam realem. Secundo, quòd in Deo sit multitudo personarum diuinarum distinctarum realiter. Vbi autem est multitudo, non est simplicitas.

Ad primum Respondeo, actus liberos & contingentes nihil in re distinctum superaddere entitati diuinæ, sed rationes quasdam, & vsus, vt suis locis explicabitur. Ad secundum Respondeo primò, sermonem esse in præsentia de Deo vt vno, secluso mysterio Trinitatis Personarum. Secundo, multitudinem illam nõ efficere compositionem, ideoque non opponi simplicitati de qua loquitur. Etenim personæ non componunt cum entia, à qua non distinguuntur realiter, extra definitionem Concilij Later. c. 2. supra citato. Neque etiam componunt inter se: quia non vniuntur ad inuicem, sed identificantur cum essentia: Ad compositionem autem realem, distincti extremorum cum vnione necessaria est. Tertio, esse simplex, aut esse compositum, est attributum entis, non entium. Tres autem Personæ non sunt ens, sed entia, & trinx: ideoque nec simplices, nec compositæ dici debent. Denique simplicitas opponitur multitudini entis vnus in seipso, estque, veluti species vnitatis transcendentalis, quæ diuiditur in vnum simpliciter vnitatis, & vnum compositione seu coniunctione plurium.

Multitudo personarum diuinarum non officit simplicitati Dei.

SECTIO II.

De Perfectione Dei.

Doctrina D. Thomæ q. 4. a. 1. & 2. & communis Theologorum est, Deum esse ens perfectissimum, adeoque perfectum vt rerum omnium perfectiones contineat: ita vt non modò sit perfectissimus negatiue, quatenus nihil est ipso perfectius: aut positue, ita vt ipse sit perfectior cæteris omnibus, sed eo gradu eminentiæ, vt quidquid est perfectionis in cæteris, totum illud excellentissimo & perfectissimo modo comprehendat.

Probatur Deum esse ens perfectissimum Dionys.

Irenæus.

Clemens.

Talem conceptum Dei exprimit Dionysius cap. 5. de diuinis nominibus dicens de Deo, quòd non quidem hoc est, hoc autem non est: sed omnia esse vt omnium causa. Et cap. 13. cum dixit, Deum esse omnia vnice: & totum esse vniformiter præcipere. Et Iren. lib. 4. cap. 3. in initio cum dixit, Deum continere omnia; vel esse omnia, vt loquitur Clemens Alexand. 1. Pædag. c. 2. prope finem. Et denique, Deum, omnium Dominum & factorem, esse omnia vnus existentia, & vnum omnia existentia, nam omnium plenitudo vnus est, & in vno,

vt ait Trismeg. apud Cyril. Alexand. lib. 1. contra Iulianum in fine, iisdem fere verbis. Sic etiã Deus ipse de se Moyse dixit: Ostendam tibi omne bonum, Exod. 33. & Ioannis 1. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso vna erat. Et Roman. 11. v. vltimo. Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.

Cyri.

Talem etiam concipiendum esse suadet ratio naturalis. Tum quia de diuina perfectione quam perfectissimè fieri potest sentiendum est. Tum quia quidquid perfectionis est aut esse potest: vel increatum est, vel creatum. Si increatum; in solo Deo est: nam extra ipsum nihil est increatum. Si creatum; ergo à Deo esse debet, vt ab omnium fonte, & causâ efficiente primæ & totali. Quidquid autem perfectionis est in effectu, necessario præsupponitur in principali & totali causâ efficiente, quæ ex se, vel ex propria ac sufficiente virtute potest talem perfectionem communicare effectui: alioqui enim quomodo posset eam communicare, aut vnde effectus illam haberet? Continetur, inquam, effectus præsupponitur in causâ, vel eminenter, si causâ sit æquiuoca; vel formaliter, si vniuersa. Adde quòd quæ aliæ causæ cum Deo concurrunt ad aliquos effectus, illæ omnes à Deo sunt, & vim cauendi ab ipso acceperunt. Quare quidquid virtutis & perfectionis habent à Deo habent: ideoque omnia debent in Deo præesse, vt in omnium causa.

Deus continet omnem perfectionem.

10.

Ad maiorem attributionem huius declarationis, Nota primò, perfectum dici ab Aristotele 5. Metaph. cap. 16. id cui nihil deest: metaphorâ desumptâ à rebus quæ sunt, quæ perfectè dicuntur, quando nihil illis faciendum superest. Duobus autem id modis intelligi potest. Vel nimirum *primitiue*, ita vt nihil deest eorum quæ rei debentur ex natura sua, & exiguntur naturaliter ab illa: quo pacto definitur à D. Thoma q. 4. a. 1. in fine Cor. perfectum esse id, cui nihil deest secundum modum suæ perfectionis: id est, cui nihil deest eorum quæ naturæ ipsius conuenientia sunt. Vel secundò, *negatiue*, ita vt absolutè nihil perfectionis deest, sed omnes omnino atque quo modo contineat. Prior vocatur perfectio secundum quid, & partialis, in aliquo genere vel ordine. Posterior dicitur perfectio simpliciter, & totalis, in vniuerso genere entis. Rursus in priori perfectionis modo, quæ in rebus exiguntur vt essentialia; quedam vt extra essentiam, siue substantialia illa sunt, siue accidentalia. Vnde aliæ sunt perfectiones rebus debentur essentielles, aliæ substantiales, aliæ accidentales. Et quidem perfectio secundum essentialia rei debita, nulli deesse potest: cum impossibile sit rem sine tota sua essentia vel concipi, vel esse. Inde talis perfectio conuertitur cum ente, & à perisquis Philosophorum assignatur pro transcendentali bonitate primaria. Perfectio verò substantialis quædam partes integrantes v. g. vel quoad substantiam, vel

perfectum quid dicitur, & quo tripliciter

D. Thom.

quoad accidentia, multis deesse potest. Deus autem utroque modo perfectissimus est: & perfectione opposita imperfectioni privativa, quia ipsi nihil deest perfectioni debita: & perfectione opposita imperfectioni negatiua, quia nulla est perfectio aut esse potest, quam non contineat eminenter aut formaliter. Cum enim Deus sit ex seipso: habet seipso, & ex seipso totam perfectionem sibi debitam. Neque illa privari potest, vel a causa superiori, quam nullam habet, cum sit ens primum & independens: vel a seipso, tum quia potius, ut solent alie res, naturaliter appetit & retinet perfectionem sibi debitam, nisi ab alio potentiori illa priuatur, quod est impossibile: tum & precipue, quia non habet huiusmodi perfectionem a seipso effectiue, sed formaliter seu negatiue, per exclusionem alterius: quia scilicet non ab alio, sed ex formali eminentia & excellentia sue nature. In hunc enim sensum intelligendum est quod dicitur, Deum esse a se, id est, negatiue, non esse ab alio. Et quemadmodum non subest eius causalitati, & liberrati, ut sit vel non sit: ita non subest, ut omnem perfectionem naturaliter sibi debitam habeat, vel non habeat. Præterea cum sit primum ens, non modo negatiue, quatenus non ab alio, sed etiam positiue, quatenus prius causalitate, & radix prima & totalis reliquorum omnium: necesse est in ipso aliquo modo contineri quiddam extra ipsum perfectionis aut esse, aut esse potest, ut se huius supra declaratum fuit. Dixi, aliquo modo: neque enim omnes perfectiones eodem modo continet: sed aliquas formaliter, id est, secundum idem nomen, & eandem rationem communem, seu conceptum formalem, abstractum a Deo & a creaturis: ut gradum substantie, spiritus, intelligentis, & similes: quasdam eminenter, id est, secundum perfectionem quandam rationem, in qua continentur nobiliori modo, quam continentur ex productione aut quasi productione, principali & totali, colligimus: quo pacto continet gradum corporis, animalis, rationalis, & similes qui in suo conceptu imperfectionem inuoluunt.

Nota secundò, Deum essentialiter ita perfectum esse, ut intrinsece, etiam in sola ipsa essentia, omnes contineat perfectiones formaliter quidem simpliciter simpliciter eminentes. Hæc enim duo perfectionum genera distinguunt Theologi, & illas vocant simpliciter simplices, quæ neque inuoluunt imperfectionem vllam, neque repugnantiam vel oppositionem habent cum alia maiori, vel æquali perfectione. Sic enim interpretor vulgarem illam definitionem Aristoteli, que melior ipsa quam non ipsa, aut qualitas alia incompatibilis cum ipsa cuiuslibet ensi, ut ens est. Cæteras vocat perfectiones secundum quod quæ scilicet vel imperfectionem aliquam inuoluunt, vel repugnant alteri perfectioni æque bonæ, aut meliori se. Priores ergo dicimus esse formaliter de conceptu intrinseco

Perfectio simpliciter simplex, & Perfectio secundum quid.

essentia diuinæ: cæteras eminenter. Dixi, de conceptu intrinseco essentia, siue secundum rationem essentialem præcisè conceptam: Nam alioqui in esse diuino totaliter sumpto, sunt formaliter etiam quædam perfectiones non simpliciter simplices: ut relationes personales, & attributa non necessaria, seu contingencia, quatenus talia sunt.

Præterea, tertio notandum est circa perfectiones creatas, nullam earum secundum modum & adæquatam rationem, quam in creaturis habet esse in Deo formaliter, sed eminenter tantum. Ut sic enim non est pura & simplex, neque libera ab imperfectione dependentia. Quare non est in Deo sapientia, V.g. qualis in creaturis, finita, dependens, accidentaria physice, & realiter producta a vitali principio. Aliquæ tamen sunt e creaturis perfectionibus, quæ si in creaturis in adæquate, & abstrahantur ab imperfectione modo quem in re habent, dicuntur in Deo contineri formaliter, non in eodem in adæquato, sed in simili quasi specificè aut genericè: quia Deus secundum illas habet aliquam formalem conuenientiam cum creaturis, ratione cuius illa perfectio secundum idem nomen, & eandem rationem seu conceptum formalem tribuitur Deo & creaturis: siue id fiat analogicè, siue vniuocè. Quando verò non est talis conuenientia, nec formalis denominatio: tunc dicuntur tantum contineri eminenter. Primi generis sunt substantia, spiritualitas, sapientia &c. Posterioris, corporeitas, humanitas, equinitas, albedo, & similia quæ secundum propriam suam rationem, & nomen, Deo tribui nequeunt, ut per se notum est, & a concilio Constantinensi contra soliditatem Ioannis Hus & Vicleffi definitum.

12. Perfectio creaturarum quomodo sunt in Deo?

Nota denique Becanus tract. 1. cap. 3. post Vasq. disp. 70. cap. 2. perfectiones creatas secundum suam rationem, licet non sint formaliter in Deo, esse tamen tribus modis. Primò, in causa efficiente. Secundo, obiectiue, vbi in intelligente. Tertio, expressiue & representatiue, vbi in idea seu exemplari. Unde fit, inquit, ut creatura habeat triplex esse in Deo: vnum eminens, alterum intelligibile, tertium ideale & representatiuum. Addere poterat quartum, esse volibile aut appetibile, respectu voluntatis, quæ a potentia & intellectu ratione distinguitur. Verum proprie loquendo, hoc non est triplex esse creaturarum in Deo, sed est ipsum esse diuinum, quod est causa, & cognitio, & idea creaturæ, cuius vnum & idem est esse, quod in Deo ut in causa continetur eminenter, quodque ab ipso intelligitur, & exemplariter representatur. Aliud autem est contineri eminenter, quod est contineri nobiliori modo, quam res ipsa sit in se; & aliud intelligi, aut appeti. Alioqui enim Deus seipsum contineret eminenter, & nos etiam Deum, quando ipsum appetimus aut intelligimus. Item aliud est contineri in Deo, ut in causa proximè effectiua, id est, in omnipotentia

13. Becanus. Vasquez. Perfectiones creaturarum tripliciter in Deo.

& aliud in eo contineri, vt in idea & exemplari. Et rursus contineri vt in idea, est aliud quam contineri in notitia Dei pure speculatiua. Deus autem vtroque modo res creatas intelligit, vt recte affirmat D. Thom. quaest. 24. art. 1. in corp.

SECTIO III.

De Bonitate Dei.

4. QUA D. Thomas q. 5. de bono disputat in communi, philosophica sunt, & supponenda potius, quam fusiùs exponenda. Siue igitur bonum sumatur absolute, pro eo quod in se bonum seu perfectum est, vt sumi videtur à D. Thoma q. 5. a. 5. & q. 6. a. 3. siue relatiue, pro conuenienti & appetibili, seu per radice & fundameto appetitionis, que ratio in perfectione fundatur, vt idem ait q. 5. a. 1. in corp. vel potius est ipsa rei perfectio: siue denique pro morali perfectione & rectitudine, qua res intellectuales peculiariter bonæ denominantur, bonitate morali, idque dupliciter: nimirum vel actuali bonitate, quatenus opera bona moraliter, id est, recte rationi conformia exercent: vel habitu & appetitione quam continent, quatenus sunt dispositæ ad bene moraliter operandum: Dico Deum his omnibus modis esse summè & perfectissimè bonum, longèque excellentius, quam quælibet creatura bona denominari possit.

15. Primum quidem bonitate absolute perfectionis excellentissimè bonus est: quippe qui omnem perfectionem formaliter continet, vel eminenter, vt superiori sectione ostensum fuit. Et confirmatur à D. Thoma q. 6. a. 3. in corp. vbi perfectionem secundum quam vnū quodque dicitur bonum, triplicem distinguit: primam secundum esse essentialia, vel substantiale; secundam, quoad accidentia; tertiam, quoad adaptionem & possessionem hæc: conformiter scilicet ad illud quod dixerat de bono generatim q. 5. a. 5. in corp. post D. August. in lib. de natura boni, initio, Bonum consistere in modo, specie, & ordine. In specie, id est, in essentia & substantia: in modo, id est, in debita proportionem eorum que essentiam seu substantiam afficiunt: & in ordine, videlicet ad finem. Deinde addit nullam esse creaturam cui triplex illa perfectio competat, per essentiam: sed solum Deum per suam essentiam habere omnimodam perfectionem: Ideoque solum Deum esse bonum per suam essentiam.

August. Bonum, inquam, simpliciter & absolute in omni genere perfectionum, quas omnes in ipsa essentia formaliter vel eminenter continet. Solum enim Deus per essentiam est perfectus simpliciter & bonus. Quoniam in essentia complectitur omnem perfectionem: quæ ei maximè proprium est. Neque tantum per illam est bonus & perfectus, quia illam habet imperfectam priuatiue, id

Solus Deus est bonus per essentiam.

est, non caret vlla perfectione sibi deßita & conueniente: sed quia nullam habet negatiue, id est, quia nulla perfectione omnino caret, cum nulla sit quam formaliter vel eminenter non contineat, & quidem essentialiter: ita vt vi essentia suæ habeat quicquid res creatæ habent per essentiam, per accidentia, per adaptionem finis, & infinite plura. Cum verò absolute & simpliciter dicatur bonum, id quod est omnino tale, & non ex parte aut secundum quid: potest dici absolute solum Deum esse bonum per essentiam, quia solus per essentiam habet totalem & integram bonitatem. Creatura verò sunt quidem aliquo modo per essentiam bonæ & perfectæ, quatenus habent totam essentiam, quantum habere debent: non tamen absolute in omni genere perfectionis, vt Deus: nec sine imperfectione dependentia, alijsque multis. Potest alio sensu dici solus Deus esse bonus per essentiam, scilicet quia per seipsum, & non ab alio, sed à se, bonitatem suam & perfectionem habet, quemadmodum solus à se habet essentiam & existentiam suam independentem ab omni alio. Et quemadmodum ea de causa dicitur solus esse, Iob. 17. v. 4. Nonne ego qui solus esse & simpliciter esse, Exodi 3. v. 14. Ego sum qui sum: Et, qui est misit me: sic ob eandem causam dicitur solus bonus esse: Nemo bonus nisi solus Deus, Luca 18. Et hanc differentiam inter Deum & creaturas in ratione boni eleganter expressit D. August. in psalmod. 134. ante medium, vbi dicit, alia quidem esse bona, vt celum, solem, lunam, stellas terram, homines, Angelos, &c. Verumtamen omne aliud bonum, alio bono bonum esse. Deum verò solum seipso bonum esse: bonum omnium bonorum, bonum quo sunt omnia bona, bonum sine quo non est bonum, bonum quod sine cæteris bonum est.

16. Secundò, bonitate conuenientia Deus est quoque summè bonus, cum sibi ipsi, quatenus habet perfectionem sibi maximè conuenientem & necessariò amabilem à se: tum respectu creaturarum, quibus omnibus est summè bonus, & summè conueniens per se, velut causa & finis omnium, vt fusiùs exponit D. Thomas q. 6. a. 2. & 4. Item quibusdam specialiter est bonus & conueniens, iure amicus, beatis & fratribus, studiosis vt causa exemplaris omnis iustitiæ, & caritatis, pauperibus vt author, remissionis & gratia, iuxta illud Hieremias Thren. 3. Bonus est Dominus sperantibus in eum, anime carentibus eum. Et Psal. 72. Quam bonus Israel Deus his qui recto sunt corde!

Tertiò, bonitate quoque morali perfectissimus est: tum per conuenientiam, vel eminentiam ad omnes habitus & actus virtutum: tum per exclusionem omnis malitiæ moralis & peccabilitatis, & per summam rectitudinem appetitus, quam habet ita connaturalem & intrinsecam, vt sit regula omnis bonitatis moralis, nec quicquam alieni

D. Thom.

BCui quid sit, & quousque dicitur?

15. Solus est bonus excellentissimè bonitate absolute.

August.

Solus Deus est bonus per essentiam.

16. Deus est summè bonus bonitate conuenientia.

D. Thomas

Deus est bonus perfectissimè morali bonitate.